

Ny art oppdaget i Ny-Ålesund

Kronemanet, som skaper problemer i mange norske fjorder, er for første gang oppdaget på Svalbard.

» Ole Magnus Rapp

■ Dypvannsmaneten heter på latin «Periphylla periphyllo», og to eksemplarer kom sakte svømmende inn til kaia i Ny-Ålesund.

Maneten lever på de store havdyp, men kommer opp om natten. Den blir mer og mer vanlig langs norskekysten nord til Bodø. Den kan opptre i store mengder og påvirker økosystemet. Kronemaneten spiser krill og småfisk, og ofte forsvinner fisk fra fjordene den «okkuperer».

På bryggekannten

Professorene Jørgen Berge og Geir Johnsen fra UiT og NTNU, begge er også tilknyttet Unis, er nord på Svalbard for å forske på livet i havet i mørketiden.

De har laget seg en vane å ligge på flytebrygga med lomelykt, for å se all aktiviteten til små og store organismer. Lenge har man trodd at polarnatta var en død tid i havet, og det er nå absolutt motbevist.

– Vår kollega Sanna Majaneva (UiT) var med oss i havna, og hun oppdaget denne store maneten først, forteller Jørgen Berge.

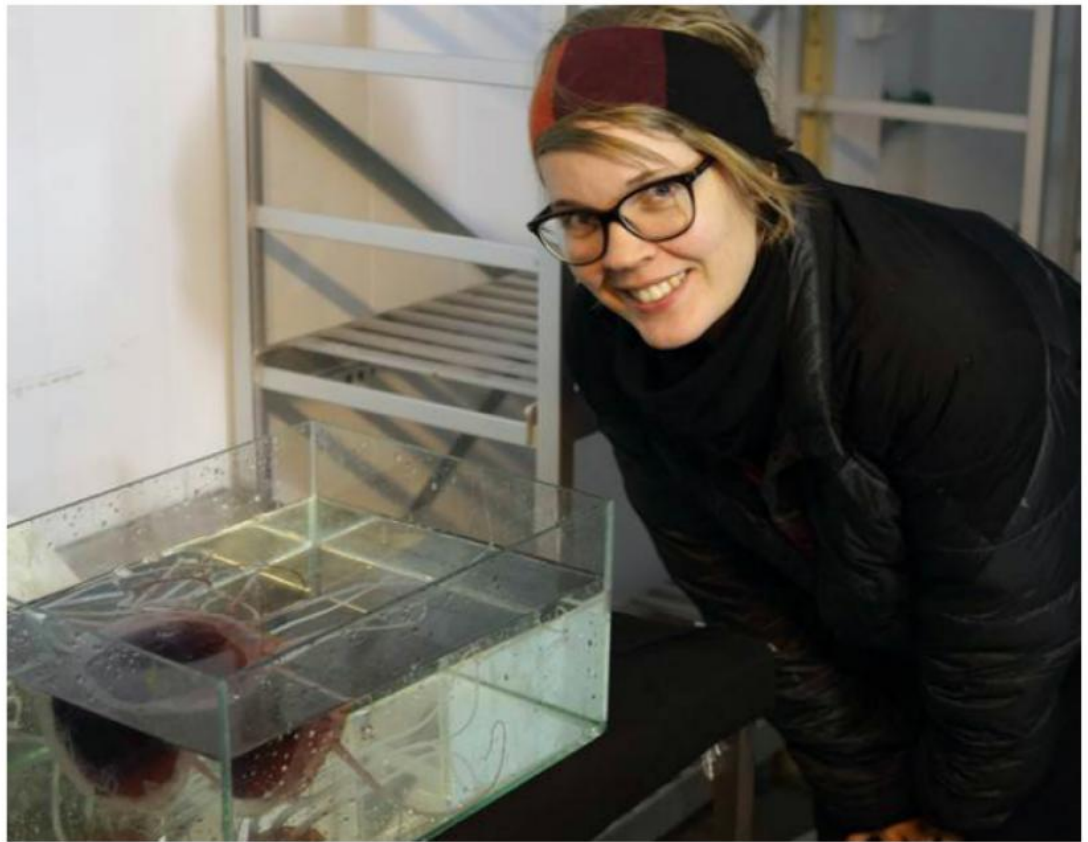
Et eksemplar ble fanget og ligger nå i et akvarium i Marinlaboratoriet der den skal undersøkes nærmere.

– For oss forskere er dette spennende. Det viser seg at jo mer vi går inn i polarnatten, jo mer finner vi, sier professoren.

Flere arter

I løpet av de siste årene er det oppdaget mange nye arter langs vestkysten av Spitsbergen og inne i fjordene. Berge og Johnsen påviste for tolv år siden blåskjell i Isfjorden, en art som ikke har vært på Svalbard siden vikingtiden. Det har også kommet makrell til Svalbard, samt sild, torsk, uer og lodde.

– Årsaken må være at mer atlantehavsvann presses nordover.

VAR FØRST: Sanna Majaneva (UiT og NTNU) var den første som observerte de to store mantene som kom inn havnen i Ny-Ålesund. En havnet i akvarium for videre studier.

FOTO: GEIR JOHNSEN, NTNU

Det skaper også en noe høyere temperatur i vannmassene på vestsiden av Svalbard, sier Jørgen Berge.

Dette er også årsaken til at både Isfjorden og Kongsfjorden vært stort sett isfrie de ti siste vintrene.

Han tror kronemaneten kan sette sitt preg på lokale fjorder, om den bestemmer seg for å bli, og formere seg, på Svalbard.

– Den er en «mørkets fyrste» som holder til nede på store dyp, og kommer opp når det er mørkt. Her i nord kan den derfor forsyne seg øverst i vannmassene nesten halve året, sier han.

Kronemaneten er svært lysømfintlig og spesielt de yngre individene tar skade av lyset. Maneten kan bli inntil 30 år gammel, og om den trives i nord, vil den formere seg og antallet mangedobles på kort tid.

Festmat

I Asia er denne typen manet ettertraktet som eksklusiv festmat. Den skal også inneholde jod, jern

OPPDAGELSE: Dypvannsmaneten Periphylla, på norsk kronemanet, er for første gang observert på Svalbard.

FOTO: GEIR JOHNSEN

og kalsium som vi mennesker trenger, og brukt på rette måten kan den ha god effekt på både hud og blodomløp.

Både på Vestlandet og i Trondheimsfjorden er det store ansamlinger av denne typen maneter i dypere vannmasser. Her ser man at fisken trekker

seg unna, og økosystemet lar seg kue av denne dominerende arten.

– Dette er et varsko om et system i endring. Vi kommer nok til å oppdage stadig nye arter her nord etterhvert, og lokale arter kan trekke seg unna, eller forsvinne, sier professor Jørgen Berge.